

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	168
Land:	Syrien
Kilde:	Det svenske Regeringskansliet, Utrikesdepartementet
Titel:	Mänskliga rättigheter i Syrien 2007
Udgivet:	27. marts 2008
Optaget på baggrundsmaterialet:	15. april 2008

Utrikesdepartementet

Mänskliga rättigheter i Syrien 2007

ALLMÄNT

1. Sammanfattning av läget för de mänskliga rättigheterna

Undantagslagarna från 1963 är fortsatt i kraft. Ett stort antal av de fri- och rättigheter som stadgas i författningen och de centrala FN-konventioner som Syrien ratificerat inskränks av den verkställande makten. Verkställandet av dödsstraff återupptogs 2002 och offentliga avrättningar har genomförts. Tortyr och ofrivilliga försvinnanden förekommer. Antalet godtyckliga frihetsberövanden förefaller öka och antalet domar mot påstådda islamister är fortsatt högt. Utreseförbud tillämpas alltmer frekvent mot försvarare av de mänskliga rättigheterna.

Det statsbärande Baathpartiet dominerar de politiska organen. Rättsväsendet är inte oberoende och präglas av utbredd korruption. Extraordinära domstolar används. Media står under statlig kontroll och själv censur är vanligt förekommande. Tillstånd krävs för all föreningsverksamhet och organisationer för mänskliga rättigheter nekas regelmässigt tillstånd. Religionsfriheten respekteras inte fullt ut.

Syrien är ett medelutvecklat land, men utvecklingsnivån uppvisar starka geografiska och sociala skillnader. Största delen av befolkningen har tillgång till grundläggande hälsovård och utbildning, men kvaliteten varierar kraftigt. Diskriminering av kvinnor förekommer, i vissa fall med stöd i lagen. En stor grupp kurder är statslösa och saknar en rad grundläggande rättigheter.

Omkring 1,5 miljoner irakiska flyktingar uppskattas befinna sig i Syrien. Viseringstvång för irakier infördes i oktober 2007 och viss återvandring sker. De irakiska flyktingarna har i princip tillgång till sjukvård och utbildning, men det uppskattas att en stor del av de irakiska barnen inte deltar i undervisning. Unga irakiska flickor är en särskilt sårbar grupp.

2. Ratifikationsläget beträffande de mest centrala konventionerna om mänskliga rättigheter samt rapportering till FN:s konventionskommittéer

Syrien har ratificerat följande centrala MR-konventioner:

- Konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna (ICCPR), men inte dess båda fakultativa protokoll.
- Konventionen om de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna (ICESCR) .
- Konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering (CERD).
- Konventionen om avskaffandet av alla former av diskriminering mot kvinnor (CEDAW), men inte dess fakultativa protokoll.
- Konventionen mot tortyr (CAT), men inte dess fakultativa protokoll
- Konventionen om barnets rättigheter (CRC) samt de två tillhörande protokollen om barn i väpnade konflikter och handel med barn.

Syrien har undertecknat men inte ratificerat Romstadgan för den internationella brottmålsdomstolen (ICC) och konventionen om rättigheter för personer med funktionshinder. Syrien har inte undertecknat konventionen mot påtvingade försvinnanden.

Syrien har inte ratificerat 1951 års flyktingkonvention eller dess protokoll från 1967. Den främsta orsaken är avsaknaden av lösning på den arabisk-israeliska konflikten och de palestinska flyktingarnas rätt till återvändande (se punkt 18).

Syrien har gjort en reservation mot artikel 20 i CAT om FN:s tortyrkommittés befogenheter. Syrien har också gjort en generell reservation mot artiklar i CRC och CEDAW i den mån de inte överensstämmer med nationell lagstiftning och den muslimska shariarätten. I maj 2007 beslutade regeringen att dra tillbaka Syriens reservationer mot artiklarna 2, 15 (4), 16 (1) (g) och 16 (2) i CEDAW. Beslutet har ännu inte bekräftats av presidenten.

Den 18 april 2007 inkom Syrien med sin första rapport under CRC-konventionens tilläggsprotokoll om barn i väpnade konflikter. Rapporten behandlades av CRC-kommittén i oktober 2007. Den första rapporten under tilläggsprotokollet om handel med barn, barnprostitution och barnpornografi lämnades in i februari 2006 och behandlades i september 2006.

Ingen av FN:s specialrapportörer har såvitt känt besökt Syrien.

MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

3. Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Syriens författning straffbelägger användningen av tortyr. Det förekommer dock omfattande och trovärdiga uppgifter om att tortyr används i samband med gripanden och förhör av misstänkta. Enligt uppgift är tortyr vanligare i häkten än i fängelser. Organisationer för mänskliga rättigheter rapporterar att personer har avlidit efter att ha utsatts för tortyr. Uppgifter om tortyr av minderåriga har förekommit under 2007. Enskilda som utsatts för tortyr kan enligt uppgift i Syriens tredje rapport under ICCPR vända sig till domstol. Ingen offentlig information förekommer dock om tortyrbrott och hur sådana utreds och behandlas i domstol.

Den London-baserade organisationen Syrian Human Rights Committee (SHRC) uppger att 17 000 personer försvann under 1980-talet och fortfarande saknas. Flertalet av dessa har troligen haft kopplingar till det förbjudna Muslimska brödrskapet, som låg bakom en våg av våldsdåd riktade mot regimen under 1970- och 1980-talen (se även punkt fyra).

Den libanesiska organisationen SOLIDE hävdar att ett hundratal libaneser saknas i Syrien. Frivilligorganisationen Arab Organisation for Human Rights uppgav i februari 2007 att ett 50-tal jordanier sitter fängslade eller saknas i Syrien.

Ansaret för häkten och fängelser delas mellan Inrikesministeriet, Försvarsministeriet och säkerhetstjänsterna. Rapporten ”State of Prisons in Syria”, som publicerades i september 2007 av syriska National Organization for Human Rights (NOHR-S), bygger på uppgifter från före detta fångar. Rapporten konstaterar bland annat att de flesta fängelseceller är trånga och saknar ljus och ventilation. Problem med överbeläggning gör att upp till 175 fångar ibland tvingas leva på en yta av drygt 40 kvadratmeter. Maten är undermålig och brist på vatten är ett återkommande problem. Långa perioder av isolering uppges vara vanligt förekommande. Rapporten noterar vidare att personer som dömts för islamism behandlas sämre än andra fångar.

Det uppges att Syrien utvisar iranska medborgare av den arabiska ahwazi-minoriteten till Iran, där de anses riskera dödsstraff. I maj 2006 utvisades fyra av FN:s flyktingkommissariat (UNHCR) registrerade flyktingar av ahwazi-minoriteten till Iran, där de arresterades. I mars 2007 greps sex ahwazi, varav fem var registrerade som flyktingar av UNHCR, i Syrien. Åtminstone två av de gripna uppges ha utvisats till Iran. Enligt en syrisk frivilligorganisation ska tre ahwazi som utvisats till Iran från Syrien ha dömts till döden under 2007.

Rapporter förekommer om slaveriliknande förhållanden och trafficking av kvinnor från exempelvis Irak och staterna i före detta Sovjetunionen för prostitution i Syrien. Handel med kvinnor för hushållsarbete förekommer.

4. Dödsstraff

Dödsstraff förekommer och verkställandet av dödsstraff återupptogs 2002. Strafflagen stadgar dödsstraff för bland annat mord, sexuella övergrepp och sedlighetsbrott samt vissa narkotika- och ekonomiska brott. Dödsstraff kan även utdömas i fall av politisk karaktär. Brott mot lagen om ”opposition mot revolutionens mål” från 1964 kan medföra dödsstraff i särskilt allvarliga fall. Lag 49 från 1980 stadgar att medlemmar av det förbjudna Muslimska brödraskapet kan bestraffas med döden. Även våldsbrott som betraktas som terrorism kan bestraffas med döden. Det förekommer ingen offentlig information om antalet dödsdomar.

Under 2007 har flera dödsdomar utfärdats av säkerhetsdomstolen (se punkt sex) för medlemskap i Muslimska brödraskapet. Domarna har i varje enskilt fall omvandlats till 12 års fängelse.

Offentliga avrättningar förekommer åter sedan 2006. Den 10 juli 2007 hängdes Mustafa Mohammad al-Shamali, som dömts för våldtäkt och mord på en fyraårig flicka, offentligt i al-Nashabia utanför Damaskus. Den 25 oktober 2007 hängdes fem män i 20-årsåldern på ett torg i centrala Aleppo. Samtliga hade dömts till döden för grova våldsbrott av en extraordinär militär domstol. EU protesterade med en démarche i december 2007 mot återupptagandet av offentliga avrättningar och uppmanade Syrien att införa moratorium på dödsstraffet som ett första steg mot avskaffande.

Det finns ingen offentlig debatt om dödsstraff.

5. Rätten till frihet och personlig säkerhet

Godtyckliga frihetsberövanden av oppositionella, företrädare för mänskliga rättigheter, politiskt aktiva kurder och påstådda islamister förefaller öka i omfattning. Det förekommer att personer arresteras utan att de anhöriga informeras. Under 2007 har det även förekommit rapporter om att anhöriga till oppositionella, företrädare för mänskliga rättigheter eller påstådda islamister tagits i förvar eller trakasserats. Säkerhetstjänsterna har under 2007 vid flera tillfällen hindrat oppositionella från att mötas.

Den 24 april 2007 dömdes advokaten Anwar al-Bunni, en av tio personer som undertecknat den så kallade Beirut-Damaskusdeklarationen, till ett femårigt fängelsestraff ”för spridande av falsk information som kan försvaga den

nationella känslan”. EU protesterade mot domen genom ett offentligt uttalande. Den 14 november 2007 inleddes en ny rättegång mot al-Bunni, denna gång i en militärdomstol, efter att fängelsevakter beslagtagit ett dokument där al-Bunni kritiserar Social- och arbetsmarknadsministeriet. Observatörer från EU-ambassaderna i Damaskus, inklusive den svenska, har varit närvarande vid rättegångarna.

Författaren Michel Kilo och Mahmoud Issa, även de undertecknare av Beirut-Damaskus-deklarationen, dömdes den 13 maj 2007 till tre års fängelse, bland annat för ”försvagande av den nationella känslan i krigstid”. EU-observatörer, däribland svenska, har varit närvarande vid rättegångarna.

Ytterligare fem av de tio intellektuella som dömdes till mellan två till tio års fängelse i samband med den så kallade Damaskusvåren 2001 släpptes den 18 januari 2006, inklusive de före detta parlamentarikerna Riad Seif och Mahmoud al-Homsi. Ekonomiprofessorn Aref Dalila, som uppges ha hälsoproblem, dömdes till tio års fängelse och avtjänar fortfarande sitt straff.

Två av de frisläppta från Damaskusvåren, Habib Saleh och Kamal Labwani, arresterades igen i maj respektive november 2005. Habib Saleh ska enligt syrisk frivilligorganisationer den 15 augusti 2006 ha dömts till tre års fängelse av en militärdomstol i Homs, anklagad bland annat för att ha ”försvagat den nationella känslan” och ”uppmanat till etnisk och religiös konflikt”. Labwani dömdes den 10 maj 2007 till livstids fängelse för att ha ”kontaktat eller konspirerat med främmande makt för att inleda en aggression mot Syrien”. Livstidsdomen omvandlades till 12 års fängelse. EU-observatörer, också svenska, har varit närvarande vid rättegången mot Labwani. EU har protesterat mot domen i ett offentligt uttalande. Utrikesminister Carl Bildt kritiserade i ett uttalande den 15 maj 2007 fängelsedomarna mot Kilo, al-Bunni, Issa och Labwani.

Den 1 maj 2006 greps Fateh Jamous efter en resa till bland annat Sverige. Han släpptes mot borgen den 12 oktober 2006 men är enligt Amnesty International fortsatt åtalad för ”spridande av falska nyheter utomlands till skada för staten”. EU-observatörer, också svenska, har under 2007 varit närvarande vid Jamous rättegång. Jamous dotter Maya Jamous, som arbetar som journalist, har kallats till förhör av säkerhetstjänsten under hösten 2007.

Ett trettiotal medlemmar av paraplyorganisationen för mänskliga rättigheter Damaskusdeklarationen greps i början av december 2007 efter att ha deltagit i ett möte i gruppen den 1 december. De flesta släpptes efter några timmar, men flera personer hålls fortfarande i förvar. Ytterligare gripanden av medlemmar i Damaskusdeklarationen har följt under december 2007 och januari 2008. EU kritiserade gripandena i ett uttalande den 31 december 2007.

Sju manliga studenter greps under våren 2006 för deltagande i en ungdomsgrupp som bland annat ska ha träffats för att diskutera demokrati. Rättegången inleddes i säkerhetsdomstolen den 26 november 2006. Det förekommer uppgifter om att männen inte tillåtit kommunisera med omvärlden under tiden de hållits i förvar och att de ska ha utsatts för tortyr. Männen dömdes den 17 juni 2007 till mellan fem och sju års fängelse.

Antalet godtyckliga arresteringar av påstådda islamister har ökat sedan den 11 september 2001. På senare år tycks myndigheternas inställning till misstänkta islamistiska fundamentalister ytterligare ha skärpts. Företrädare för mänskliga rättigheter uppskattar att islamister utgör den största gruppen bland dem som fängslas för sina åsikter. Den 2 juni 2006 sköts flera personer med påstådda kopplingar till den islamistiska organisationen Jund Ash-Sham ihjäl vid en sammandrabbning med polis i centrala Damaskus. Företrädare för mänskliga rättigheter uppger att de ihjälskjutna var unga män mellan 14 och 17 år och ifrågasätter trovärdigheten i myndigheternas uppgifter om incidenten och Jund As-Shams existens.

Det uppges vara förhållandevis enkelt för flertalet syriska medborgare att få passhandlingar från myndigheterna och att lämna landet utan att i förväg ansöka om utresevisering. Kvinnor kan få pass och lämna landet utan makes godkännande. Giftna män kan ansöka om utreseförbud för hustrur, till exempel med hänvisning till vårdnad av barn eller anklagelser om exempelvis stöld. Hustrur kan överklaga reseförbud i domstol. Mödrar kan inte utan sina barns fars godkännande ansöka om pass för barnen. Faderns godkännande krävs även för att barnen ska få fortsatt obligatorisk utresevisering. Män med bakgrund inom försvaret måste söka tillstånd före utresa. Offentliganställda behöver arbetsgivarens tillstånd för att resa utomlands. Syriska medborgare som återvänder till Syrien efter utlandsvistelse utan passhandling, och som inte kan ge en rimlig förklaring till varför de saknar denna handling, kan under några år fråntas rätten att inneha en passhandling.

Vissa av de statslösa kurderna nekas både id-handling och resedokument (se punkt 16).

Syriska myndigheter belägger regelmässigt företrädare för mänskliga rättigheter med utreseförbud för att förhindra att de deltar i konferenser eller möten utomlands. I ett uppmärksammat fall 2007 nekades den före detta parlamentarikern och politiske fången Riad Seif tillstånd att resa utomlands för cancerbehandling. EU protesterade mot detta i en deklaration den 27 september 2007.

Resor till Israel är förbjudna. Syriska medborgare som misstänks ha besökt Israel kan ställas inför rätta.

6. Rättssäkerhet och rättsstatsprincipen

Författningen skyddar i princip grundläggande fri- och rättigheter, men sätts ur spel genom undantagstillståndet som varit i kraft sedan 1963. Under undantagstillståndet tillåts den verkställande makten vidta en rad extraordinära åtgärder utan föregående beslut från rättslig instans. Till dessa åtgärder hör mötesförbud, kontroll och konfiskation av tryckt material, genomsökning av hus eller företag, arresteringar med mera. FN:s kommitté för de mänskliga rättigheterna uttryckte 2005 oro för att tillämpningen av undantagslagarna på flera punkter står i strid med folkrätten.

Domstolarna står i ett beroendeförhållande till den verkställande makten. Mutor är vanligt förekommande. Det förekommer att advokater som tar sig an politiska fall trakasseras av säkerhetstjänsterna eller beläggs med yrkesförbud.

Rättegångarna i den så kallade säkerhetsdomstolen uppvisar stora brister i rättssäkerhet. Säkerhetsdomstolen inrättades 1968 för att behandla fall som rör ”opposition mot revolutionens mål” (se punkt fyra) och andra mål som anses beröra den nationella säkerheten, ett begrepp som även används i mål mot politiskt aktiva kurder, oppositionella, företrädare för mänskliga rättigheter och påstådda islamister.

Presidenten har i egenskap av högsta beslutande instans för undantagslagarna rätt att besluta vilka mål som ska behandlas i säkerhetsdomstolen. En dom i säkerhetsdomstolen kan inte överklagas, men påföljden granskas av inrikesministern, som kan fastställa, ogiltigförklara eller ändra domen. Försvarare ges inte tillfälle att träffa den tilltalade eller att ta del av åtalsakten före rättegången. Som regel tillåts inte muntligt försvar. Brotsrubriceringarna är i regel mycket generella och bevisprövningen följer inte internationell standard. Domstolen tar inte hänsyn till påståenden om att bekännelser framtvingats under tortyr. Frikännanden förekommer i ett fåtal fall, men ofta utdöms långa straff som inte kan anses stå i proportion till åtalspunkterna.

Säkerhetsdomstolens rättegångar offentliggörs normalt inte, men underhandsinformation om rättegångarna sprids via lokala frivilligorganisationers nyhetsbrev. Observatörer från EU-ambassaderna i Damaskus, inklusive den svenska, har efter förfrågan kunnat närvara vid rättegångar vid säkerhetsdomstolen sedan 2004.

Det finns militärdomstolar som med hänvisning till undantagslagarna även behandlar civila mål. Under 2006 och 2007 har flera oppositionella, företrädare

för mänskliga rättigheter och kurder ställts inför rätta i militärdomstolar, vars rättegångar är offentliga. Flera politiska mål har under de senaste åren också behandlats inom ramen för det ordinarie domstolssystemet. Dessa rättegångar är med undantag för domstolsförhören offentliga. EU-observatörer, också svenska, har varit närvarande vid rättegångar i såväl militärdomstol som ordinarie domstol i fall som bedömts vara politiska.

Det finns formellt inga skillnader i mäns och kvinnors tillgång till rättsväsendet, möjligen med undantag för familjerättsliga frågor (se punkt 14). Situationen för statslösa kurder är generellt besvärlig, inklusive tillgången till rättsapparaten.

Syrien saknar ombudsmannainstitutioner.

7. Straffrihet

Omfattande kränkningar av de mänskliga rättigheterna begås inte minst av de många säkerhetstjänsterna, vars verksamhet de facto står utanför rättslig kontroll. Endast i ett fåtal fall får dessa kränkningar något rättsligt efterspel.

Till de brottstyper som sällan bestraffas hör mutbrott och annan ekonomisk kriminalitet. Korruptionen är omfattande och bidrar till att rättssystemet sätts ur spel. Det förekommer rapporter om ett stort antal domar i civilmål mot staten som inte kunnat verkställas, till exempel i fall då staten dömts att betala skadestånd till enskilda. Detta undergräver allmänhetens förtroende för rättsväsendet och bidrar till att ytterligare urholka respekten för lag och rätt.

8. Yttrande-, tryck-, mötes-, förenings- och religionsfrihet m.m.

Författningen garanterar rätten att uttrycka sig fritt i tal och skrift, men med hänvisning till undantagslagarna görs omfattande inskränkningar i dessa rättigheter. Offentliga politiska åsikter eller aktiviteter som ifrågasätter rådande system eller det högsta ledarskapet tolereras inte. Lagen om ”opposition mot revolutionens mål” stadgar fängelse eller till och med dödsstraff för den som uttrycker oppositionella åsikter. De politiska fora för dialog som uppstod efter president Bashar al-Assad's tillträde vid makten år 2000 har gradvis tvingats stänga. Sommaren 2005 stängdes det sista av dem, det så kallade Attasi-forumet. Under 2007 har oppositionella vid ett flertal tillfällen hindrats att genomföra möten och presskonferenser.

I Reportrar utan gränsers pressfrihetsindex för 2007 hamnar Syrien på plats 154 av 169. Media står under statlig kontroll och självcensur är vanligt förekommande. Direktcensur förekommer. Presslagen från 2001 öppnade för privata media, men förbjuder publicering av information som anses kunna

skada den ”nationella säkerheten, samhällets enighet, arméns säkerhet, respekten för landet och landets ära och den syriska ekonomin”. Journalister och publicister som bryter mot lagen riskerar fängelsestraff i upp till tre år och höga böter. Därtill har myndigheterna enligt gällande lagstiftning rätt att stänga berörd tidning eller förlag.

Lagen om Journalistförbundet slår fast att förbundet aktivt ska sträva efter att förverkliga Baathpartiets direktiv. Journalister måste i praktiken vara medlemmar i Journalistförbundet för att kunna arbeta. Det förekommer att journalister arresteras och utsätts för hot och trakasserier av säkerhetstjänsterna. Det förekommer även hot och smutskastning av oliktankande i försök att hindra dessa från att uttrycka och sprida sina åsikter, liksom mot advokater som försvarar oliktankande.

Internetanvändningen har ökat snabbt under de senaste åren. Internetkaféer har öppnat i de större städerna. Idag uppskattas över en miljon syrier ha tillgång till Internet. Internet kontrolleras av säkerhetstjänsterna och en rad hemsidor blockeras. De populära hemsidorna Youtube och Facebook samt bloggportalen Blogspot har blockerats under 2007 och det har rapporterats att även e-posttjänsten Hotmail tidvis varit blockerad. Organisationer för mänskliga rättigheter uppger att ett antal personer under senare år åtalats med hänvisning till framför allt nationell säkerhet efter publikationer eller korrespondens på Internet.

I vissa fall publiceras avvikande syriska åsikter i libanesiska eller regionala tidningar eller arabiska TV-kanaler med stor tittarkrets i Syrien.

Författningen medger privata föreningar, men ger staten möjlighet att införa begränsningar. Tillstånd krävs för all föreningsverksamhet. En diskussion kring revidering av föreningslagstiftningen fördes under 2005 men förefaller ha lagts på is. Flertalet registrerade enskilda organisationer är av välgörenhetskaraktär eller står nära statsmakten. Oberoende organisationer för mänskliga rättigheter nekas regelmässigt registrering eller avstår från att ansöka om registrering för att undvika avslag. Ett antal grupper, framför allt organisationer för mänskliga rättigheter och kurdiska partier, verkar därmed utan rättslig grund, vilket gör dem särskilt sårbara. Deras verksamhet har varit fortsatt svår under 2007 (se punkt 20). Många möten förbjuds och de möten som tillåts bevakas av säkerhetstjänsten.

Utländska enskilda organisationer har mycket svårt att få tillstånd att verka i Syrien. Under 2007 har syriska Röda halvmånen fått regeringens uppdrag att ackreditera utländska enskilda organisationer som vill arbeta med irakiska flyktingar i Syrien. Processen är långdragen och i ännu december 2007 hade ingen utländsk organisation fått ackreditering.

Religionsfriheten är fastslagen i författningen men inskränks av bland annat den allmänna bristen på yttrandefrihet. I praktiken kan det vara svårt att fritt välja en annan religion än sina föräldrars eller att gifta sig med en person av en annan religionstillhörighet, inte minst på grund av avsaknaden av civil äktenskapslagstiftning. Det går dock bra för en person att konvertera till islam men inte tvärtom. Missionerande verksamhet är inte förbjuden i lag men uppskattas inte av myndigheterna. Jehovas Vittnen är förbjudna sedan 1964 och betraktas som en sionistisk organisation. Fredagsbönerna övervakas i regel av säkerhetstjänsten. Religiösa samfund måste vara registrerade hos syriska myndigheter.

Rätten att bilda fackföreningar garanteras av författningen. I praktiken kan inte arbetstagare organisera sig i från staten oberoende fackföreningar. Alla fackföreningar måste tillhöra det enda centrala förbundet Allmänna fackföreningsfederationen. Detta domineras i sin tur av det statsbärande Baathpartiet. Lagen förbjuder inte strejker, men strejkrätten begränsas i praktiken av de allmänna inskränkningarna i församlingsfriheten.

9. De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Syrien är formellt en sekulär stat. Enligt författningen är Baathpartiet statsbärande parti och garanteras majoritet i parlamentet och andra centrala statliga institutioner. Den politiska oppositionen är splittrad och hårt kontrollerad av statsmakten och har inte möjlighet att öppet delta i det politiska livet.

Författningen stadgar att presidenten ska vara muslim. Presidenten, som också är överbefälhavare för de väpnade styrkorna och generalsekreterare för Baathpartiet, väljs indirekt av folket, som endast kan rösta för en kandidat som utsetts av parlamentet. Det senaste presidentvalet ägde rum den 27 maj 2007. Enligt officiella uppgifter röstade 97,6 procent av väljarna för den sittande presidenten Bashar al-Assad, som var den ende kandidaten. Valdeltagandet uppges officiellt ha varit 95,8 procent.

Författningen slår fast principen om maktindelning mellan statens verkställande, lagstiftande och dömande grenar. Samtidigt ger den presidenten funktioner inom alla tre områdena. Presidenten är högsta beslutande instans för undantagslagarna och har i denna egenskap långtgående befogenheter.

Parlamentet består av 250 ledamöter som väljs i direkta val vart fjärde år. Jämte Baathpartiet ingår ett tiotal godkända partier i Nationella Progressiva Fronten (NPF), som är garanterad två tredjedelar av parlamentsplatserna. Resterande tredjedel är reserverad för oberoende – men av statsmakten godkända – kandidater. Det senaste parlamentsvalet ägde rum den 22 april 2007 och kan

inte betecknas som vare sig fritt eller rättvist. Parlamentet tar inga egna initiativ och dess roll är begränsad till att ge synpunkter på regeringens lagförslag. En lag om politiska partier har under ett antal år sagts vara under utarbetande, men inga detaljer är kända om detta lagförslag.

I praktiken förekommer såväl religiös och etnisk som geografisk kvotering till exempelvis regering och parlament. Viss hänsyn tas i praktiken även till balansen mellan kvinnor och män (se punkt 14). Det förekommer etniska minoriteter i parlamentet.

EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

10. Rätten till arbete och relaterade frågor

Syrien är medlem i Internationella arbetsorganisationen (ILO) och har ratificerat samtliga åtta centrala konventioner:

- Föreningsfrihet och förhandlingsrätt (87 och 98)
- Icke-diskriminering i arbetslivet (100 och 111)
- Förbud mot tvångsarbete (29 och 105).
- Förbud mot barnarbete (138 och 182)

Diskriminering i arbetslivet är ett mindre problem i Syrien. Palestinier och kurder (med undantag för statslösa kurder) liksom andra religiösa och etniska grupper hävdar sig väl på arbetsmarknaden och åtnjuter i princip samma rättigheter som syrier. Vissa begränsningar råder för judar. Ett problem för flertalet syriska arbetstagare är att lönerna är låga i förhållande till levnadskostnaderna, som på senare år ökat kraftigt.

Officiellt är arbetslösheten cirka 12 procent. Inofficiellt menar många att den kan vara uppemot 20-30 procent eller ännu högre, särskilt i landets nordöstra del. Inte minst ungdomar drabbas hårt. Cirka 40 procent av befolkningen är under 15 år och mer än 200 000 ungdomar beräknas träda in på arbetsmarknaden varje år. Kvinnors deltagande på arbetsmarknaden är endast drygt 20 procent, att jämföra med cirka 75 procent bland män. Lagen föreskriver samma lön för kvinnor och män, men det är inte känt i vilken utsträckning detta respekteras i praktiken.

Personer som ansöker om statlig anställning måste ha säkerhetstjänsternas godkännande. Ett arbetsrättsligt problem som framhålls av företrädare för mänskliga rättigheter är att statligt anställda enligt lagen kan avskedas av premiärministern utan att skäl framförs. Beslutet kan enligt uppgift inte överklagas. Det rapporteras att 17 statstjänstemän som undertecknade Beirut-

Damaskus-deklarationen (se punkt åtta) ska ha avskedats på detta sätt i juli 2006.

Oberoende fackföreningar förekommer inte (se punkt åtta)

11. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

Stora framsteg har gjorts inom hälsosektorn under de senaste tre decennierna. Barnadödligheten, liksom mödrars död i barnsäng, har minskat kraftigt. Tillgången till sjukvård uppvisar dock fortfarande stora geografiska och sociala skillnader (se även punkt 18). Enligt statistik från Världshälsoorganisationen (WHO) har 95 procent av befolkningen tillgång till grundläggande hälsovård, även om kvaliteten inte alltid är tillfredsställande. Mer kvalificerad vård erbjuds av privata sjukhus i större städer, men till en hög kostnad.

Det stora antalet irakiska flyktingar som strömmat in i Syrien sedan 2003 har viss tillgång till det syriska hälsovårdssystemet. Flyktingarna utgör en stor belastning för systemet, som redan tidigare led av resursbrist.

12. Rätten till utbildning

Tillgången till grundläggande utbildning för det stora flertalet är relativt god. Andelen kvinnor inom utbildningssystemet är dock lägre på alla nivåer. Den obligatoriska skolåldern höjdes 2002 från 12 till 15 år. På grund av landets unga befolkning (se punkt tio) och den stora mängden irakiska flyktingar är utbildningssystemet för närvarande utsatt för stort tryck.

Andelen läskunniga bland befolkningen över 15 år uppgick enligt FN:s utvecklingsorgans ,UNDP, *Human Development Report 2006* till 79,6 procent, att jämföra med knappt 65 procent 1990. Läskunnigheten är sämre bland kvinnor, i synnerhet de äldre. Enligt UNDP var 73,6 procent av kvinnorna läskunniga jämfört med 86 procent av männen. Skillnaden mellan könen är betydligt mindre bland ungdomar. Läskunnigheten bland ungdomar mellan 15 och 24 år är cirka 92 procent.

I en rapport framtagen 2005 av UNDP i samarbete med den syriska regeringen konstateras att bristerna i landets utbildningssystem har negativa effekter för landets utveckling. Rapporten uppskattar att 25 procent av barnen inte fullföljer grundskolan, något som är vanligare på landsbygden och bland flickor. Antalet ungdomar som fortsätter till gymnasiet minskar, liksom antalet som fortsätter till statliga universitet. Mindre än hälften av gymnasiestudenterna uppges fortsätta till högre studier.

Statliga skolor är avgiftsfria. Skoluniform är obligatorisk. Privata skolor tillåts på alla nivåer efter godkännande från myndigheterna. Exempelvis har flera kristna samfund sina egna skolor och tillåts undervisa på exempelvis armeniska eller arameiska. Kurder tillåts däremot inte undervisning på kurdiska.

Det förekommer begränsningar i icke-syriers rätt till fri undervisning, exempelvis statslösa kurder (se punkt 16). Barn till irakiska flyktingar tillåts formellt delta i undervisningen, men praktiska hinder medför att uppskattningsvis 30 procent av de irakiska barnen mellan sex och elva år inte går i skolan.

Det förekommer ingen utbildning i mänskliga rättigheter, möjligtvis med undantag för allmänna kurser i internationell rätt för juridikstuderande på högre nivåer.

13. Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

Enligt UNDP tillhör Syrien de medelutvecklade länderna. Syrien hamnar på plats 108 i UNDP:s utvecklingsindex (Human Development index) för 2007. Några nyckelfaktorer i denna beräkning är medellivslängd (73,6 år), läskunnighet bland vuxna (79,6 procent) och BNP per capita (1 293 USD). Det förekommer stora geografiska och sociala variationer i medellivslängd, läskunnighet och inkomst.

Den första rapporten om fattigdom i Syrien publicerades i juni 2005 som ett led i ett samarbete mellan UNDP och den syriska regeringen. Den viktigaste slutsatsen var att nära två miljoner personer (11,4 procent av befolkningen) mellan 2003 och 2004 inte kunde tillfredsställa sina grundläggande behov, inklusive behovet av mat. Med ett vidare fattigdomsmått kan omkring 5,3 miljoner personer (drygt 30 procent) anses vara fattiga.

Fattigdomen minskade i Syrien mellan 1996 och 2003, men samtidigt ökade inkomstklyftorna såväl geografiskt som socialt. Fattigdomen är idag utbredd i de nordöstra delarna av landet, både i städer och på landsbygden. I de urbana södra delarna av landet är fattigdom ovanligt, medan kustregionen och de mellersta delarna av landet har medelhög fattigdomsnivå.

Kvinnors och mäns köpkraftsanpassade inkomster skiljer sig enligt UNDP kraftigt åt. Kvinnors tillgång till kapital och deltagande i det lönade arbetslivet är betydligt mindre än mäns. Kvinnors förväntade medellivslängd (75,4 år) är dock högre än mäns (71,8).

OLIKA GRUPPERS ÅTNJUTANDE AV DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

14. Kvinnans rättigheter

Kvinnors och mäns jämställdhet slås fast i författningen. Syrien ratificerade CEDAW-konventionen 2003 med vissa generella reservationer (se punkt två). I maj 2007 beslutade regeringen dra tillbaka Syriens reservationer mot artiklarna 2, 15 (4), 16 (1) (g) och 16 (2) i CEDAW. Beslutet har ännu inte bekräftats av presidenten.

Trots att författningen slår fast kvinnors och mäns jämställdhet finns lagstiftning som verkar diskriminera mot kvinnor, framför allt familjelagstiftningen men även vissa lagrum i strafflagen (se nedan). Kvinnors sociala situation skiljer sig åt mellan stad och landsbygd liksom mellan olika samhällsgrupper. Vissa sociala traditioner verkar diskriminera mot kvinnor.

Statliga Syrian Commission for Family Affairs (SCFA) och United Nations Development Fund for Women (UNIFEM) publicerade 2006 en studie om kvinnors politiska deltagande i Syrien, som framställs som det främsta i regionen efter Tunisien. Syrien har två kvinnliga ministrar och en kvinnlig vice-president. Kvinnors andel i parlamentet uppgår till 12 procent. Syrien hamnar på plats 108 i UNDP:s genderrelaterade utvecklingsindex.

Religiösa domstolar beslutar i familjerättsliga frågor, som följer religions-tillhörighet vad gäller äktenskap och skilsmässa. I övriga familjerättsliga frågor, till exempel vårdnad av barn, arv och adoption, gäller den muslimska sharia-rätten för alla, även icke-muslimer. Shariarätten verkar diskriminera mot kvinnor på en rad områden. Enligt shariarätten förlorar kvinnan vårdnaden av barnen till maken om hon gifter om sig eller när barnen uppnått en viss ålder (13 år för söner respektive 15 år för döttrar). Det finns även begränsningar i mödrars vårdnadsrätt fram till denna ålder och de kan inte utan faderns medgivande besluta i frågor som rör barnet, till exempel när det gäller resor och bostad. En far kan begära reseförbud för ogifta döttrar och en make kan på samma sätt begära reseförbud för sin hustru (se punkt sex).

Minimiålder för att ingå äktenskap är 17 år för kvinnor och 18 år för män. Det är svårare för kvinnor än för män att ta ut skilsmässa, dels på grund av striktare regler för kvinnor, dels på grund av avsaknaden av krav på maken att betala underhåll och dela egendom som införskaffats under äktenskapet. Däremot måste mannen betala en med kvinnans föräldrar överenskommen summa i form av hemgift, där hälften går till kvinnan vid eventuell skilsmässa.

Arvsrätten tolkas så att kvinnor endast ärver hälften jämfört med män. Ett skäl till detta uppges vara att män har livslångt försörjningsansvar för föräldrar och ogifta systrar. Gifterna har även försörjningsplikt gentemot hustrur och barn. Polygami är tillåtet för muslimska män och förekommer i begränsad ut-

sträckning, främst på landsbygden. Kvinnor kan inte anses vara diskriminerade när det gäller rätten att äga eller bruka mark.

Även sekulär lagstiftning diskriminerar kvinnor i vissa fall. Lagstiftningen förutser till exempel straffmyndighet vid så kallade hedersrelaterade mord. Organisationer för mänskliga rättigheter uppskattar att 200-300 kvinnor om året faller offer för mord i hederns namn. Den offentliga diskussionen om så kallat hedersrelaterat våld är begränsad, men mordet på 16-åriga Zahra Ezzo i januari 2007 väckte stor uppmärksamhet. Syriens stormufti har uttalat sig för avskaffandet av paragraf 548 i strafflagen, som stadgar straffmyndighet vid mord i hederns namn.

Våld inom familjen faller under strafflagens allmänna paragraf om misshandel. Våldtäkt inom äktenskapet är explicit undantaget från strafflagens paragraf om våldtäkt. Lagen förutser straffrihet för män som gifter sig med den kvinna de våldtagit. Skamproblematiken gör att våldtäkter sällan anmäls. Otrohet definieras som ett brott både för kvinnor och för män. Kvinnors otrohet kan dock ge dubbelt så långt straff (upp till två års fängelse) som mäns och kräver betydligt lägre bevisnivå för fällande dom.

Baathpartiets kvinnoorganisation publicerade tillsammans med UNIFEM under 2006 den första officiella studien om våld mot kvinnor. Enligt studien har en fjärdedel av landets kvinnor utsatts för fysiska eller verbala övergrepp.

Det förekommer rapporter om människohandel med kvinnor från framför allt Irak och staterna i före detta Sovjetunionen för prostitution i Syrien. Människohandel med kvinnor för hushållsarbete från bland annat Sydostasien förekommer också. En rapport av UNICEF från augusti 2007 visar att irakiska flickor som vistas i Syrien som flyktingar är särskilt sårbara. I januari 2007 arrangerade inrikesministeriet i samarbete med Internationella migrationsorganisationen (IOM) en workshop om människohandel i syfte att utarbeta ny lagstiftning.

15. Barnets rättigheter

Syrien har ratificerat CRC-konventionen och dess två tilläggsprotokoll om barn i väpnade konflikter och handel med barn. En nationell handlingsplan för barn antogs 2005.

Den offentliga diskussionen om gatubarn och barnprostitution förblir begränsad. Åtal kan väckas mot barnmisshandel under strafflagens allmänna paragraf om misshandel. Våldtäkt mot barn omnämns specifikt och kan bestraffas med upp till 21 års fängelse beroende på barnets ålder. CRC-kommittén har rekommenderat Syrien att införa särskild lagstiftning som

förbjuder alla former av våld mot barn, inklusive sexuella övergrepp. En konferens om utbildning av specialister för att hantera övergrepp mot barn organiserades i oktober 2006.

Barn mellan tio och arton års ålder kan dömas av en administrativ ungdomsdomstol till förvar i särskilda ungdomsinstitutioner. Institutionerna ska fungera som uppfostringsanstalter, men i praktiken råder fängelseliknande och undermåliga förhållanden. Föräldralösa och marginaliserade barn med sociala problem och barn som riskerar att utsättas för så kallat hedersrelaterat våld hålls tillsammans med barn som har begått brott. De vanligaste brotten är stöld, vapeninnehav och tiggeri. UNICEF bedriver sedan 2004 ett program för att utbilda ungdomsinstitutionernas personal och poliser som kommer i kontakt med barn.

Flickor och pojkar har enligt lagen samma rättigheter till utbildning och sjukvård. I praktiken är andelen flickor inom utbildningssystemet lägre på alla nivåer. På landsbygden kan sociala värderingar och traditioner inverka negativt på flickors möjlighet till utbildning och arbete (se punkt 12). Statslösa kurdiska barn saknar en rad rättigheter (se vidare under punkt 16).

Syrien har ratificerat ILO:s (International Labour Organization) konventioner om förbud mot barnarbete (se punkt tio). Minimåldern för barnarbete har höjts till 15 år. Det förekommer rapporter om barnarbete, inte minst bland irakiska minderåriga. Värnpliktsåldern är 18 år.

16. Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Kurderna utgör ungefär tio procent av befolkningen. De är inte utsatta för direkt förföljelse, men deras rättigheter respekteras inte fullt ut.. Kurdiska språket får inte användas som undervisningsspråk och kurders kulturella uttrycksmöjligheter begränsas. Ungefär 200 000-250 000 kurder är statslösa efter en arabiseringskampanj i norra delen av landet på 1960-talet, då runt 120 000 kurder framtogs sina syriska medborgarskap. FN:s kommitté för de mänskliga rättigheterna har uttryckt oro över att statslösa kurder fortsatt inte kan folkbokföras och att de utsätts för diskriminering.

Rapporter förekommer om gripanden och tortyr av kurder i förvar. Ett okänt antal kurder har ställts inför rätta i militärdomstolar eller i säkerhetsdomstolen. Ett antal har dömts till fängelse för ”försök att splittra landet och anhängiggöra en del av territoriet till främmande makt” eller medlemskap i förbjuden organisation. Vissa har uppgetts vara kopplade till den terroristlistade kurdiska organisationen PKK eller det llerade partiet Democratic Union Party.

Under 2006 inleddes en rättegång i militärdomstolen i Damaskus mot 49 kurder, som anklagas för att ha deltagit i en demonstration i Kamishli i samband med den kurdiske shejken Mashouk Khuznawis död 2005. Observatörer från EU-ambassaderna i Damaskus deltar vid rättegången, som ännu inte avslutats.

De statslösa kurderna saknar en rad rättigheter som syriska medborgare, inklusive flertalet kurder, har. I enlighet med syrisk nationalitetslagstiftning går statslösheten i arv på faderns sida. De statslösa kurderna betecknas idag av de syriska myndigheterna antingen som "ajanib" ("utlänningar") eller "maktoumeen" ("utan id-handlingar"). Framförallt de senare saknar en rad rättigheter.

"Ajanib" har en typ av id-handling och kan ansöka om "laissez-passer" hos myndigheterna för studier och läkarvård utomlands. "Maktoumeen" har inte rätt till denna typ av id-handling och kan inte legalt resa utomlands. "Ajanib" kan till skillnad från "maktoumeen" ansöka om arbetstillstånd. Varken "ajanib" eller "maktoumeen" har rätt att äga fast egendom, fordon eller näringsverksamhet. "Ajanib" som arbetar legalt har till skillnad från "maktoumeen" tillgång till subventionerad allmän sjukvård. Icke-anställda – "ajanib", "maktoumeen" eller syrier i övrigt – har tillgång till subventionerad akut-sjukvård. "Maktoumeen" kan till skillnad från "ajanib" inte ingå eller registrera äktenskap. Därför kan de inte heller legalt registrera sina barn. Detta medför i sin tur att barnen inte har rätt till skolgång. I praktiken ger myndigheterna i allmänhet ändå "maktoumeen" tillgång till basutbildning.

De många religiösa minoriteterna i Syrien har rätt att utöva sin religion. Vissa restriktioner finns för deltagande i det politiska livet för de mycket få judar som fortfarande lever kvar i Syrien. Judarna hade för ett par år sedan en egen primärskola som undervisade i judendom och i hebreisk liturgi. Idag finns inga judiska barn kvar i Syrien på grund av utflytt. Arabiska är det officiella språket i statliga skolor men undervisning tillåts i så kallade liturgiska språk som armeniska, hebreiska och arameiska.

17. Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet

Syrisk lagstiftning gör ingen explicit referens till sexuell läggning. "Onaturlig sexuell samvaro" är förbjuden i lag och kan straffas med upp till tre års fängelse. Det bedrivs ingen aktiv förföljelse av HBT-personer (homosexuella, bisexuella och transpersoner) från myndigheternas sida, men det förekommer rapporter om att HBT-personer som ertappas tas i förvar. Det råder inte social acceptans för homosexualitet, bisexualitet och transsexualitet bland allmänheten. Det finns ingen debatt om rätten till frihet från diskriminering på

grund av sexuell läggning. Frågan drivs inte av organisationer för mänskliga rättigheter som arbetar i landet.

18. Flyktingars rättigheter

Syrien har tagit emot ett stort antal flyktingar från Irak. I samband med Libanonkriget sommaren 2006 togs även 160 000 personer från Libanon emot. Flertalet flyktingar från Libanon förefaller ha lämnat Syrien efter eldupphör den 14 augusti 2006. Syrien har inte ratificerat 1951 års flyktingkonvention eller dess protokoll från 1967. Nationell flyktinglagstiftning saknas, liksom mottagningssystem och fungerande asylprocedur, men lagstiftning uppges vara under utarbetande.

Efter invasionen av Irak 2003 var Syrien först bland grannländerna att tillämpa så kallat tillfälligt skydd (*Temporary Protection Regime*) för att förhindra att flyktingar deporterades tillbaka till Irak. Syrien hyser idag det största antalet irakiska medborgare i regionen utanför själva Irak. FN:s flyktingorgan UNHCR och syriska myndigheter uppskattar att antalet irakiska flyktingar i Syrien uppgår till cirka en och en halv miljon personer.

Flertalet irakiska flyktingar lever på sina besparingar och de ekonomiska förhållandena blir kärvare ju längre tiden går. Allt fler irakier blir enligt UNHCR beroende av matpaket. Inledningsvis kunde irakier utan begränsningar dra nytta av Syriens utbildnings- och sjukvårdssystem, men tillgången till offentlig sjukvård har begränsats med hänvisning till de påfrestningar det innebär för systemet. UNHCR erbjuder grundläggande sjukvård, men bristande tillgång till specialistvård, vaccinering och mödravård uppges vara ett problem. Irakiska barn har formellt möjlighet att gå i skolan, men omkring 30 procent uppskattades av en FN-rapport från 2006 stå utanför utbildningssystemet.

Irakiska medborgare får inte arbetstillstånd, men i praktiken arbetar många utan tillstånd, ofta i tillfälliga, lågavlönade arbeten. Arbetslösheten bland irakier är hög. Den psykosociala situationen förvärras stadigt. Våld mot kvinnor och prostitution ökar i omfattning. Människohandel med irakiska kvinnor och barn till Syrien förekommer, liksom rapporter om barnarbete bland minderåriga.

UNHCR uppskattar att omkring 30 000 irakier återvänt till Irak under hösten 2007, huvudsakligen från Syrien. Enligt en enkät som UNHCR genomfört bland irakiska flyktingar i Syrien uppgav 46 procent att de återvände till Irak därför att de inte längre hade råd att stanna i Syrien. 26 procent hänvisade till utgångna syriska viseringar, medan endast 14 procent återopade den förbättrade säkerhetssituationen i Irak. UNHCR uppmuntrar i dagsläget inte till återvändande till Irak.

Trots sin generellt restriktiva policy för palestinier tog Syrien under våren 2006 emot 310 palestinier från Irak som nekats inresa till Jordanien. En annan grupp om cirka 350 palestinier nekades däremot inresa i Syrien och vistas sedan maj 2006 under svåra förhållanden i ett flyktingläger i Tanf i ingenmansland vid syrisk-irakiska gränsen. Över 130 av dem uppges vara barn. Syriska myndigheter och UNHCR förser lägret i Tanf med vissa förnödenheter. Förhandlingar pågår om förflyttning av flyktingarna till tredje land.

De 400 000 registrerade palestinierna i Syrien åtnjuter i princip alla rättigheter utom medborgarskap, med undantag för vissa inskränkningar i rätten att äga fast egendom (till exempel jordbruksmark). Rapporter förekommer om att Syrien deporterar personer från ahwazi-minoriteten till Iran (se punkt fyra).

19. Funktionshindrades rättigheter

Syrisk lagstiftning skyddar funktionshindrade från diskriminering och strävar efter integrering på arbetsmarknaden. I praktiken skapar dock sociala mönster en svåröverkomlig segregering. Personer med funktionshinder göms ofta undan från det allmänna livet. Offentliga miljöer och kommunikationer är inte anpassade för personer med funktionshinder, vilket ytterligare bidrar till isolering. Det finns ingen offentlig debatt om funktionshindrades rättigheter.

ÖVRIGT

20. Frivilligorganisationers arbete för mänskliga rättigheter

Utrymmet för organisationer och företrädare för mänskliga rättigheter att verka ökade efter president Bashar al-Assads tillträde år 2000, men läget försämrades åter under 2005 och den negativa trenden har fortsatt under 2006 och 2007. Antalet godtyckliga arresteringar förefaller öka, liksom antalet utreseförbud utan beslut från rättslig instans och andra trakasserier (se punkt fem).

Tidigare planer på revision av föreningslagstiftningen förefaller ha lagts på is. Kravet på registrering hos Social- och arbetsmarknadsministeriet kvarstår och är ett hinder för många frivilligorganisationer (se punkt åtta). Det förekommer i princip ingen dialog mellan icke-registrerade företrädare för mänskliga rättigheter och regeringen. Trots begränsningarna förefaller flera organisationer på regelbunden basis kunna rapportera om kränkningar av de mänskliga rättigheterna, vanligtvis genom hemsidor eller e-postutskick.

21. Internationella och svenska insatser på området mänskliga rättigheter

Förekomsten av internationellt finansierade projekt för mänskliga rättigheter är begränsad. Sedan 2005 har möjligheten att finansiera icke-officiella aktiviteter försämrats i takt med den allmänna försämringen av läget för de mänskliga rättigheterna. UNICEF och UNDP bedriver dock program för mänskliga rättigheter. Internationella Rödakorskommittén (IRKK) finns representerad i Syrien med anledning av den israeliska ockupationen av Golan-höjderna, men tilläts inte besöka fängelser. IRKK har tidigare organiserat aktiviteter för ökad kunskap om internationell humanitär rätt.

Möjligheterna för utländska enskilda organisationer att verka i Syrien är begränsade (se punkt åtta). I januari 2006 togs Amnesty International emot för första gången på nio år. Programmet omfattade möten med högre tjänstemän vid syriska ministerier och ordföranden för säkerhetsdomstolen samt med före detta politiska fångar.

EU-kommissionen bedriver projekt som stödjer reformer inom statlig förvaltning och hälso- och utbildningssektorerna. Medel inom ramen för *European Initiative for Democracy and Human Rights* (EIDHR) har avsatts för ett antal projekt specifikt för mänskliga rättigheter. Majoriteten av dessa har dragits med problem och flera har fått avbrytas. Ett utbildningscentrum för civilsamhället stängdes av syriska myndigheter kort efter att det hade öppnats i februari 2006. Centrets direktör, advokaten Anwar al-Bunni, är frihetsberövad sedan maj 2006 (se punkt fem).

Det oberoende Raoul Wallenberg-institutet genomförde i mars 2005 en Sidafinansierad utbildning om CEDAW-konventionen i samarbete med statliga *Syrian Commission for Family Affairs* (SCFA). En uppföljning planerad till april 2006 ställdes in av den syriska sidan och har inte kunnat genomföras. Raoul Wallenberg-institutet besökte Syrien i november 2007, bland annat för att återknyta kontakten med SCFA.

Syrien omfattas av den svenska regeringens regionala biståndsprogram för Mellanöstern och Nordafrika. Ett av programmets prioriterade områden är att främja demokrati och respekten för de mänskliga rättigheterna i regionen, särskilt kvinnors och ungdomars rättigheter. En handfull regionala projekt som inkluderar Syrien har hittills genomförts, framför allt av enskilda eller FN-organisationer.